

ELÄKETTÄ SAAVAN HOITOTUKI

Jos sinulla on sairaus tai vamma joka aiheuttaa:

- ❖ Toimintakyvyn alenemista
- ❖ avuntarvetta henkilökohtaisissa toiminnoissa, kodinhoidossa ja asiointissa
- ❖ sairaudesta aiheutuvia toistuvia ja säännöllisiä erityiskustannuksia

Saatat olla oikeutettu eläkettä saavan hoitotukeen. Sairauden ja sitä seuraavan avuntarpeen tulee olla vähintään vuoden kestäviä. Hakemukseen kannattaa kuvata sekä fyysiset että psyykkiset sairaudet.

Tämän oppaan tarkoituksena on auttaa sinua hahmottamaan avuntarvettasi sekä kuvaamaan tilannettasi hakemukseen. Lisää tietoa hoitotuesta voit kysyä esim. Tietopalvelu Propellista, omalta hoitohenkilökunnaltasi tai Kelasta. Internetistä löydät lisätietoa osoitteesta www.mtkl.fi sekä www.kela.fi

1) **perushoitotukea** voi saada, jos henkilö tarvitsee henkilökohtaisissa toiminnoissaan, kotitaloustöissä ja asiointissa kodin ulkopuolella säännöllisesti vähintään **viikoittain** toistuvaa toisen henkilön apua tai ohjausta ja valvontaa **taikka** hänelle aiheutuu sairaudesta, viasta tai vammasta erityiskustannuksia vähintään maksettavan tuen määrä.

2) **korotettua hoitotukea** voi saada, jos henkilö tarvitsee monissa henkilökohtaisissa toiminnoissa **jokapäiväistä** aikaa vievää toisen henkilön apua tai sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuu huomattavassa määrin säännöllistä ohjauksen ja valvonnan tarvetta **taikka** huomattavia erityiskustannuksia vähintään maksettavan tuen määrä.

3) **ylintä hoitotukea** voi saada, jos henkilön hoidon ja valvonnan tarve on **yhtämittaista taikka** sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuu erittäin huomattavia erityiskustannuksia.

Eläkettä saavan hoitotuen tavoitteena on tukea kotona asumista ja siellä tapahtuvaa hoitoa sekä korvata sairaudesta tai vammasta aiheutuvia erityiskustannuksia. Hoitotuella pyritään helpottamaan tarvittavan avun ja palvelusten hankkimista.

Hoitotukea voi saada 16 vuotta täyttänyt henkilö, jonka toimintakyky on sairauden tai vamman vuoksi alentunut pitkäkestoisesti ja joka on:

- ❖ alle 65-vuotias, joka saa kuntoutustukea (määräaikainen työkyvyttömyyseläke) tai eläkettä toistaiseksi (ns. pysyvä eläke)
- ❖ yli 65-vuotias
- ❖ joka ei ole pitkäkestoisessa (yli 3 kuukautta kestävässä) laitoshoidossa

Lisäksi edellytetään, että henkilön toimintakyvyn voidaan arvioida olevan sairauden tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti heikentynyt vähintään vuoden ajan ja että henkilön sairaudesta tai vammasta aiheutuu avuntarvetta tai ohjauksen ja valvonnan tarvetta **taikka** erityiskustannuksia.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *toimintakyvyn heikentymisellä* henkilön jokapäiväisessä elämässään tarvitsemien toimintojen vaikeutumista sairauden, vian tai vamman takia

2) *henkilökohtaisilla toiminnoilla* liikkumista, pukeutumista, ruokailua, sairaanhoidollisia toimenpiteitä tai henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista ja muita näihin verrattavia toimintoja

3) *ohjauksella ja valvonnalla* henkilön tarvitsemaa opastusta ja silmälläpitoa henkilökohtaisissa toiminnoissa, välttämättömissä kotitaloustöissä ja asiointissa kodin ulkopuolella tai toisen henkilön jatkuvaa varuillaoloa.

4) *erityiskustannuksilla* toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvia tarpeellisia, ylimääräisiä ja jatkuvia kustannuksia siltä osin kuin henkilö vastaa niistä itse.

Miten eläkettä saavan hoitotukea haetaan?

Hoitotukea haetaan Kelan paikallistoimistosta erillisellä hakemuslomakkeella. Hakemuslomake on nimeltään *"Eläkettä saavan hoitotuki-/16 vuotta täyttäneen vammaistukihakemus"* (EV256) Hoitotukea voidaan myöntää 6 kk takautuvasti. Hakemuslomakkeen täyttää kuntoutuja itse ja siihen voi tarvittaessa pyytää apua esim. hoitoyksiköstä, tietopalvelu propellista tai Kelasta.

Hakemuslomaketta täytettäessä on tärkeä paneutua erityisesti kohtaan 7.

Tässä kohdassa kysytään avuntarvetta. Hoitotukea ei saa pelkän sairaudesta aiheutuvan haitan kuvaamisen perusteella, vaan lisäksi tulee kuvata myös haitasta johtuvan avun, tuen tai valvonnan tarve. Ohjaukseen ja valvontaan rinnastetaan myös toisen henkilön jatkuva varuillaanolo. Avuntarve kuvataan riippumatta siitä, saako tarvitsemaansa apua. Jos sairaudesta tai vammasta huolimatta asioiden tekemisestä selviytyy yksin, mutta siihen menee huomattavasti enemmän aikaa ja voimavaroja kuin ennen sairastumista, se tulee kuvata hakemuksessa.

Lisäksi tulee kuvata, kuinka usein ja kuinka paljon apua tarvitsee (viikoittain, päivittäin, yhtämittaisesti) Apua tulee tarvita myös henkilökohtaisissa toiminnoissa (peseytyminen, liikkuminen, pukeutuminen, syöminen jne.) Avuntarve pelkästään kotitaloustöissä tai asiointissa ei riitä hoitotuen saamiseen avuntarpeen perusteella.

Hakemuksesta tulee siis ilmetä:

- 1) Sairaudesta tai vammasta aiheutuva haitta
- 2) Haitasta johtuva avuntarve
- 3) Avuntarpeen ajallinen määrä ja toistuvuus (montako kertaa päivässä/viikossa)

Vastauksen voi tarvittaessa kirjoittaa kokonaan erilliselle liitteelle ja kirjoittaa hakemukseen kohtaan 7 ainoastaan *"Katso liite kohtaan 7"*. Seuraavassa on esimerkkejä toiminnoista joissa voit tarvita apua, ohjausta tai valvontaa.

LIKKUMISESSA

- ❖ Yleisten kulkuneuvojen käyttövaikeudet
- ❖ Liikkumisalueen kapeutuminen erilaisten pelkojen vuoksi
- ❖ Pysähtyneisyys, liikkumattomuus esim. masennuksen vuoksi
- ❖ Pakottava tarve jatkuvaan liikkumiseen

Esimerkki avuntarpeesta: Sairauden aiheuttamien pelkojen vuoksi en pysty yksin kulkemaan julkisilla kulkuneuvoilla. Siksi tarvitsen toisen ihmisen tukea aina matkustaessani julkisilla kulkuneuvoilla.

PUKEUTUMISESSA

- ❖ Vaikeuksia pukeutua sään mukaisesti
- ❖ Vaatehuoltoon liittyvät ongelmat
- ❖ Vaatehankintojen ongelmat

Esimerkki avuntarpeesta: Sairaus vaikeuttaa oikean vaatetuksen valitsemista. Siksi tarvitsen päivittäin/viikoittain toisen ihmisen apua oikeanlaisen vaatetuksen valinnassa.

PESEYTYMISESSÄ

- ❖ Vaikeuksia huolehtia henkilökohtaisesta hygieniasta
- ❖ Peseytymiseen liittyvät pakkotoiminnot

Esimerkki avuntarpeesta: Sairaus on vaikeuttanut peseytymisen tarpeen huomaamista. Siksi tarvitsen päivittäin toisen ihmisen muistuttamaan peseytymisestä.

SYÖMISESSÄ

- ❖ Ruokatottumusten yksipuolisuus ja epäterveellisyys
- ❖ Vaikeuksia toimia monivaiheisesti ruuanlaitossa
- ❖ Ruokaostosten hankinta- ja valintavaikeudet
- ❖ Syömättömyydestä tai liikasyönnistä aiheutuvat fyysiset oireet

Esimerkki avuntarpeesta: Sairauden vuoksi en pysty monivaiheiseen ruuanvalmistukseen. Tarvitsen päivittäin/viikoittain ohjausta ja apua terveellisen ja monipuolisen ruokavalion valitsemisessa ja valmistamisessa.

KODINHOIDOSSA

- ❖ Aloitekyvyttömyys kodin puhtaanapitoon liittyvissä asioissa.
- ❖ Voimavarojen vähyys kodinhoidossa
- ❖ Pakkotoiminnot kodinhoidossa esim. ylisiisteys
- ❖ Puutteet kodinhoitotaidoissa

Esimerkki avuntarpeesta: Sairaus on alentanut toimintakykyäni siten, etten kykene huolehtimaan kodin siisteydestä. Siksi puolisoni joutuu kantamaan kaiken vastuun kodinhoidosta.

VUOROVAIKUTUKSESSA TOISTEN IHMISTEN KANSSA

- ❖ Sairaudesta johtuva ihmissuhteiden vähyys ja ongelmallisuus
- ❖ Vaikeuksia ilmaista itseään
- ❖ Ihmisarkuus ja eristäytyminen
- ❖ Aloitekyvyttömyyttä sosiaalisissa kontakteissa

Esimerkki avuntarpeesta: Sairauden vuoksi minulla on vaikeuksia kohdata toisia ihmisiä. Tarvitsen siksi jatkuvaa ystäväni rohkaisua ja kannustusta uskaltakseni olla muiden ihmisten kanssa tekemisissä.

Lomakkeessa ei ole mainittu psyykkistä toimintakykyä, joten sen voi lisätä kohtaan "muussa; missä?"

PSYKKISESSÄ TOIMINTAKYVYSSÄ

- ❖ Vaikeus muistaa asioita, erityisesti lähimuistin vaikeudet
- ❖ Vaikeus keskittyä asioihin
- ❖ Vaikeus kiinnostua tai nauttia asioista.

Esimerkki avuntarpeesta: Sairauden vuoksi minulla on vaikeuksia muistamisessa. Tarvitsen toisen ihmisen mukaani asioidessani mm. lääkärissä, pankissa, Kelassa.

AVUN, OHJAUKSEN JA VALVONNAN TARVE

Lomakkeen kohdassa 10 kysytään, keneltä saatte apua/hoitoa, kuinka usein ja montako tuntia. Vastauksessa on hyvä ottaa huomioon, että saamanne apu voi olla toisen henkilön, esim. oman puolison tai muun läheisen silmälläpitoa ja varuillaanoloa. Apu voi myös olla puhelimitse tapahtuvaa huolenpitoa tai pelkkää läsnäoloa asioiden sujumisen varmistamiseksi. Tämänkin kohdan voi tarvittaessa täyttää erilliselle liitteelle.

ERITYISKUSTANNUKSET

Hoitotukea voidaan myöntää myös sairaudesta tai vammasta aiheutuvien erityiskustannusten perusteella. Erityiskustannuksilla tarkoitetaan sellaisia **tarpeellisia ylimääräisiä** kustannuksia, jotka liittyvät toimintakyvyn alenemista aiheuttavaan sairauteen tai vammaan. Niitä voivat olla esimerkiksi omavastuuosuudet sairaudesta johtuvista lääkärinmaksuista, terapiasta, muista kuntoutustoimenpiteistä, lääkkeistä, matkakustannuksista, kotiapuvasta. Jotta hoitotukea voidaan erityiskustannusten perusteella maksaa, sairaudesta tai vammasta aiheutuvien kulujen tulee olla jatkuvia/toistuvia ja vähintään maksettavan hoitotuen suuruisia. Lääkärinlausunnossa tulee olla maininta syntyneiden erityiskustannusten perusteesta. Erityiskustannuksista ei välttämättä tarvitse olla kuittia, vaan kustannukset arvioidaan luotettavan selvityksen perusteella. Myös ne erityiskustannukset joiden kattamiseksi saa toimeentulotukea, tulee mainita hakemuksessa. Tällöin hoitotuen myöntämisestä täytyy muistaa mainita omalle sosiaalityöntekijälleen.

LÄÄKÄRINLAUSUNTO

Hoitotukihakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkäriltä C- tai B-lausunto, josta käy ilmi hoitotuen tarve. Vie lääkärin nähtäväksi täyttämäsi hakemus ennen lausunnon kirjoittamista.

MUUT LAUSUNNOT

Hoitotukihakemukseen voidaan liittää lausunto esim. sosiaalityöntekijältä, kotisairaanhoidajalta, terapeutilta, omahoitajalta tai omaiselta.

ELÄKETTÄ SAAVAN HOITOTUEN PORRASTUS

Eläkettä saavan hoitotuki porrastetaan kolmeen osaan avun, ohjauksen ja valvonnan tarpeen tai toimintakyvyn alenemisesta aiheutuvien erityiskustannusten perusteella. Tuen määrä tarkistetaan vuosittain.

- ❖ Perushoitotuki 57,32 euroa/kk vuonna 2009
- ❖ Korotettu hoitotuki 142,70 euroa/kk vuonna 2009
- ❖ Ylin hoitotuki 301,75 euroa/kk vuonna 2009

TULOJEN JA VARALLISUUDEN VAIKUTUS

Eläkettä saavan hoitotukeen ei vaikuta hakijan tulot eikä varallisuus ja se on verotonta tuloa.

VAIKEAVAMMAISTEN LÄÄKINNÄLLINEN KUNTOUTUS

Jos saat vähintään korotettua hoitotukea sinulla saattaa olla oikeus Kelan järjestämään vaikeavammaisten lääkinnälliseen kuntoutukseen. Lisätietoja esim. tietopalvelu Propellista tai Kelasta.